

fattes af bygningsprislisten). Det er nærmere fastsat, at der ved timelønsarbejde træffes fri aftale mellem arbejdsgiveren og den pågældende arbejder — dog ikke mindre end visse procentsatser af fagets minimalløn, stigende igennem en 8 måneders periode til fuld minimalløn — og således, at fagets almindelige overenskomstbestemmelser iøvrigt er gældende i alle forhold også for de ufaglærte arbejdere.

Også forsåvidt angår de ufaglærte arbejdere, der er organiserede i industriforbund, d. v. s. fællesforbund omfattende et vist antal faglærte og et vist — hyppigt overvejende — antal ufaglærte eller „tillærte“, er det normalt således, at bestemte arbejdsfunktioner indenfor faget er forbeholdt de faglærte, medens det øvrige arbejde udføres af hjælpearbejdere, som enten er ufaglærte eller „tillærte“ over en — i forhold til lærlingeuddannelsen — kortere periode. Af sådanne „fællesforbund“ kan fremdrages tekstilarbejderne, hvor et relativt ringe antal egentlige faglærte vævere beskæftiges — hovedsageligt som forrettere — sammen med et stort antal „tillærte“ og ufaglærte, Tobaksarbejderforbundet, hvor de faglærte cigarmagere udgør et ret ringe antal i forhold til de almindelige „tillærte“ tobaksarbejdere, slagteriarbejderne, hvor faglærte pølsemagere og tarmrensere står i forbund med ufaglærte slagteriarbejdere, Skrædderforbundet, hvor faglærte skræddere og tilskærere udgør en ringe del af det samlede medlemsantal, bogtrykfaget, hvor Dansk Typografferbund omfatter såvel faglærte typografer som ufaglærte trykkeriarbejdere, o. s. v., o. s. v. Den nævnte normale opdeling af arbejdsfunktionerne på disse områder gør sig dog ikke lige stærkt gældende i alle forbund. Nogle steder er afgrænsningen skarp — f. eks. mellem trykkeriarbejderne og typograferne; i andre forbund — f. eks. hos slagteriarbejderne og mølleriarbejderne — kan den være mere flydende. I almindelighed vil efter sagens natur opdelingen i faglært-ufaglært arbejde træde mindre stærkt frem i små virksomheder, i landdistrikter og iøvrigt i perioder med forceret beskæftigelse, jfr. foran.

Med hensyn til spørgsmålet om bevidst overførsel af ufaglærte arbejdere til „faglærte“ områder kan oplyses, at under den lave ledighed under og efter den anden verdenskrig er der i adskillige tilfælde sket en sådan bevidst overførsel af ufaglært arbejdskraft til arbejde af faglært karakter eller til hjælpearbejde, der normalt udføres af vedkommende faglærte arbejdere. Ofte er der sket en oplæring af ufaglærte i et bestemt speciale. Dette har været tilfældet for arbejdsmænd, som midlertidigt eller mere varigt er overført til arbejde, der normalt hører under faglærte arbejdere, således smede, guld- og sølvarbejdere, rebslagere, buntmagere, glasarbejdere, for at nævne nogle eksempler. Størst omfang har en sådan specialoplæring haft for arbejdsmænd indenfor smedearbejdet o. lign. (ca. 1 500 mand) og for ufaglærte indenfor guld- og sølvarbejdet (ca. 500 mand).

Forsåvidt udvalget specielt har udbedt sig oplysning om *udviklingen indenfor byggeriet* skal man henvise til den vedlagte af boligdepartementets planlægningskontor udarbejdede redegørelse af 8. juli 1950, hvor der nærmere er redegjort for mulighederne for gennem rationalisering og anvendelse af nye byggemetoder samtidig at reducere byggeomkostningerne, forøge kapaciteten og i højere grad anvende flere ufaglærte arbejdere indenfor bygningsindustrien end ved de traditionelle metoder.

Spm. 2. Der ønskes en redegørelse i store træk for de regler i de faglige organisationers aftaler og vedtægter, der vedrører den faglige afgrænsning og mulighederne for overgang fra et fagområde til et andet, herunder også ufaglærtes muligheder for at få beskæftigelse ved arbejder, der normalt udføres af faglærte.

ad 2) De faglige organisationers regler vedrørende den faglige afgrænsning er af meget forskellig art for de forskellige organisationer og vil hyppigt kun indirekte fremgå af de positive bestemmelser. En nærmere redegørelse på dette område forudsætter derfor en meget omfattende gennemgang af overenskomster, vedtægter og praksis, og man skal derfor på nærværende tidspunkt indskrænke sig til at belyse spørgsmålet med følgende eksempler:

Fra tømrer- og snedkerfaget, hvor spørgsmålet om afgrænsningen kommer særlig tydeligt frem, skal citeres indledningen til den i 1948 truffne overenskomst mellem mestrenes og svendenes organisationer i tømrer- og snedkerfaget i København:

„For at skelne imellem, hvad der er snedkerarbejde og således bør udføres af snedkersvende, og hvad der er tømrerarbejde og således bør udføres af tømrersvende, må der fortrinsvis henvises til de i de respektive fags nugældende priskuranter